ΣΥΝΤΑΞΗ

Σχηματίζω προτάσεις

Ενότητα 9. Απλές προτάσεις

§9.1. Εισαγωγικά

Η πρόταση εκφράζει ένα ολοκληρωμένο νόημα. Οι απλές προτάσεις περιλαμβάνουν το ρήμα και κάποια άλλα απαραίτητα στοιχεία, όπως το υποκείμενο, το (έμμεσο ή άμεσο) αντικείμενο και το κατηγορούμενο. Παράλληλα, μπορεί να υπάρχουν και διάφοροι επιρρηματικοί προσδιορισμοί, που δίνουν πληροφορίες για τον τρόπο, τον τόπο ή το χρόνο μιας δραστηριότητας ή κατάστασης. Η παρακάτω πρόταση, για παράδειγμα, αποτελείται από πέντε συστατικά το καθένα από τα οποία έχει το ρόλο του:

Анастасúя (1)	вчерá (5)	далá (2)	карандáш (3)	брáту (4)
⬇	⬇	⬇	⬇	⬇
υποκείμενο	χρονικό επίρρημα	ρήμα	άμεσο αντικείμενο	έμμεσο αντικείμενο

Εξήγηση:

1. Το υποκείμενο δηλώνει για ποιον γίνεται λόγος μέσα στην πρόταση. Απαντάει στις ερωτήσεις **кто?** (*ποιος*;) **что?** (*τι*;)
2. Το ρήμα εκφράζει μια δραστηριότητα ή κατάσταση του υποκειμένου. Απαντάει στις ερωτήσεις **что дéлать? что сдéлать?** (*Τι να κάνω*;)
3. Το άμεσο αντικείμενο δέχεται απευθείας την ενεργεία του ρήματος και είναι σε αιτιατική πτώση, *π.χ.* **Бáбушка читáет скáзку.** *Η γιαγιά διαβάζει παραμύθι.* Απαντάει στις ερωτήσεις **когó? что?** (*ποιον; τι;*)
4. Το έμμεσο αντικείμενο είναι το αντικείμενο στο μεταβαίνει έμμεσα η ενέργεια του ρήματος και μπορεί να μπει σε οποιαδήποτε πτώση εκτός από αιτιατική, *π.χ.* **Мы разговáриваем с друзьями.** *Μιλάμε με τους φίλους.* Σε αυτήν την πρόταση απατάει στην ερώτηση **с кем?** (*με ποιον;*)
5. Ο επιρρηματικός προσδιορισμός, το χρονικό επίρρημα παρέχει πληροφορίες για το πότε έγινε κάτι. Απαντάει στην ερώτηση **когдá?** (*πότε*;)

Στη Ρωσική, όπως και στην Ελληνική, το κυρίως ρήμα της πρότασης μπορεί να είναι *συνδετικό*:

Παραδείγματα:

быть	*είμαι*	считáться	*θεωρούμαι*
явля́ться	*αποτελούμαι*	казáться	*φαίνομαι*
называ́ться	*ονομάζομαι*	станови́ться	*γίνομαι*

Αυτά τα ρήματα συνοδεύονται από το *κατηγορούμενο*, δηλ. ένα ουσιαστικό ή επίθετο, το οποίο δίνει πληροφορίες για τα χαρακτηριστικά (π.χ. το χρώμα, το μέγεθος, το σχήμα, το επάγγελμα κ.ά.) του υποκειμένου ή του αντικειμένου.

Παραδείγματα:

Мой брат-инженéр завóда.

Ο αδερφός μου είναι μηχανικός εργοστασίου.

Его считáют хорóшим специали́стом.

Τον θεωρούν καλό ειδικό.

§9.2. Συμφωνία του κατηγορουμένου με το υποκείμενο

Σε περίπτωση που το κατηγορούμενο είναι ουσιαστικό ή επίθετο, τότε αυτό συμφωνεί με την πτώση, τον αριθμό και το γένος του υποκείμενου. Μετά από αυτά τα συνδετικά ρήματα *αποτελούμαι, θεωρούμαι, γίνομαι, ονομάζομαι, φαίνομαι* το κατηγορούμενο χρησιμοποιείται στην Οργανική πτώση και στις τρεις χρονικές βαθμίδες.

Δεν πρέπει να μας μπερδεύει η πτώση του κατηγορουμένου στην ελληνική γλώσσα όταν το συνδετικό ρήμα βρίσκεται σε παρελθοντική ή μελλοντική χρονική βαθμίδα. Σ' αυτήν την περίπτωση στη Ρωσική το κατηγορούμενο μπαίνει στην *οργανική πτώση* και όχι στην ονομαστική.

Παράδειγμα:

Я бýду/был актёром. (οργανική)

Θα είμαι/ήμουν ηθοποιός. (ονομαστική)

§9.3. Είδη προτάσεων

Ανάλογα με τον σκοπό της δήλωσης, στη Ρωσική γλώσσα οι προτάσεις χωρίζονται σε *ερωτηματικές* ή *μη ερωτηματικές*. Οι μη ερωτηματικές επίσης

χωρίζονται σε δύο υποκατηγορίες: τις *αποφαντικές/δηλωτικές* και τις *προτρεπτικές*.

Ερωτηματικές	Μη ερωτηματικές	
Пойдём за́втра в кино́?	**Αποφαντικές**	**Προτρεπτικές**
Θα πάμε αύριο σινεμά;	Нам нра́вится учи́ть ру́сский.	Дава́йте вы́учим ру́сское стихотворе́ние!
Где ты живёшь?	*Μας αρέσει να μαθαίνουμε Ρωσικά.*	*Ας μάθουμε ένα ρωσικό ποίημα!*
Πού μένεις;	Серге́й хоро́ший друг.	Запиши́те а́дрес!
	Ο Σεργκέι είναι καλός φίλος.	*Σημειώστε τη διεύθυνση!*

Πίνακας 9.1: Ερωτηματικές, αποφαντικές και προτρεπτικές προτάσεις

Με βάση το κριτήριο της άρνησης ή της κατάφασης, οι προτάσεις χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: τις *αρνητικές* και τις *καταφατικές*. Αρνητικές είναι οι προτάσεις που περιέχουν άρνηση, δηλαδή τις λέξεις **нет** *όχι* ή **не** *δε(ν)*. Καταφατικές λέγονται οι προτάσεις που δεν περιέχουν άρνηση.

Παραδείγματα:

Я люблю́ класси́ческую му́зыку.
Μου αρέσει η κλασική μουσική.

Не говори́те гро́мко в теа́тре.
Μη μιλάτε δυνατά στο θέατρο.

Με βάση τη δομή τους οι προτάσεις χωρίζονται σε: (α) *επαυξημένες* και *μη επαυξημένες*, (β) *ελλειπτικές* και *μη ελλειπτικές* και (γ) *απλές* και *σύνθετες*.

Επαυξημένη	Μη επαυξημένη	Περιγραφή
Валенти́на пла́вает о́чень хорошо́. *Η Βαλεντίνη κολυμπάει*	Я пла́ваю. *Εγώ κολυμπώ.*	Μια πρόταση ονομάζεται επαυξημένη όταν εκτός από τους

πολύ καλά.		κύριος όρους της πρότασης υπάρχουν και άλλοι προσδιορισμοί, οι οποίοι προσθέτουν κάποια συμπληρωματική πληροφορία.
Απλή	**Σύνθετη**	**Περιγραφή**
Мы ве́село игра́ем в шахматы. *Παίζουμε χαρούμενα σκάκι.*	Наш класс све́тлый и уютный. *Η τάξη μας είναι φωτεινή και άνετη.*	Οι απλές προτάσεις περιέχουν μόνο τους κύριους όρους της πρότασης, ενώ οι σύνθετες μπορούν να έχουν περισσότερους όρους.
Ελλειπτική πρόταση	**Πλήρης πρόταση**	**Περιγραφή**
- Где Ива́н? - Уе́хал. - *Πού είναι ο Ιβάν;* - *Έφυγε.*	- Где Ива́н? - Ива́н уе́хал. - *Πού είναι ο Ιβάν;* - *ο Ιβάν έφυγε.*	Ελλειπτική λέγεται η πρόταση στην οποία κάποιος από τους βασικούς όρους δεν εκφράζεται γιατί εννοείται εύκολα. Στην πλήρη πρόταση εκφράζονται όλοι οι βασικοί όροι της πρότασης.

Πίνακας 9.2: Είδη προτάσεων σε σχέση με τα συστατικά τους

Με βάση τη σχέση τους με άλλες προτάσεις διακρίνουμε τις *κύριες* και τις *δευτερεύουσες* προτάσεις. Η κύρια πρόταση έχει ολοκληρωμένο νόημα και μπορεί να σταθεί στον λόγο μόνη της, ενώ η δευτερεύουσες πρέπει οπωσδήποτε να συνδυαστούν με μια κύρια πρόταση, καθώς εξαρτώνται από αυτήν.

Παραδείγματα:

Вчера́ мы познако́мились с сосе́дями. (κύρια πρόταση)

Χθες γνωριστήκαμε με τους γείτονες.

Когда́ познако́мимся с сосе́дями, (δευτερεύουσα πρόταση), пригласи́м их на ча́й. (κύρια πρόταση)

Όταν θα γνωριστούμε με τους γείτονες, θα τους καλέσουμε για τσάι.

Για να συνδέουμε τις προτάσεις χρησιμοποιούμε λέξεις που ονομάζονται *σύνδεσμοι*. Οι παρατακτικοί σύνδεσμοι συνδέουν τις προτάσεις που έχουν ολοκληρωμένο νόημα. Τα πιο γνωστά είναι οι σύνδεσμοι **и** *και*, **но** *αλλά*, **а** *ενώ*, **и́ли** *ή*, **то́же** *επίσης*.

Παραδείγματα:

Светла́на до́лго ждала́ гостей, **но** го́сти не пришли́.

Η Σβετλάνα περίμενε πολλή ώρα τους καλεσμένους, αλλά οι καλεσμένοι δεν ήρθαν.

Я изуча́ю ру́сский, **а** Пётр англи́йский.

Εγώ μαθαίνω Ρωσικά, ενώ ο Πέτρος Αγγλικά.

Вы чита́ете бы́стро **или** ме́дленно?

Διαβάζετε γρήγορα ή αργά;

Мы пое́ли **и**[1] пошли́ гуля́ть.

Φάγαμε και πήγαμε βόλτα.

Κανόνες ορθογραφίας

Πριν τους συνδέσμους **а** και **но** βάζουμε πάντοτε κόμμα.

Παραδείγματα:

Мы пришли́, но магази́н закры́лся.

Ήρθαμε αλλά το μαγαζί είχε κλείσει.

---

[1] Μερικές φορές ένας συμπλεκτικός σύνδεσμος μπορεί να λειτουργεί και ως χρονικός, όπως στην συγκεκριμένη πρόταση.

Де́вочки лю́бят ро́зовый цвет, а ма́льчики си́ний.

Τα κορίτσια αγαπάνε το ροζ χρώμα, ενώ τα αγόρια το μπλε.

Επίσης και πριν από τον σύνδεσμο **и** πρέπει να εισάγεται κόμμα στην περίπτωση που πρέπει να διαχωριστούν οι βασικοί όροι της σύνθετης πρότασης.

Παράδειγμα:

Ма́ма верну́лась домо́й, и я успоко́ился.

Η μαμά γύρισε σπίτι και εγώ ηρέμησα.